

KOMENDANT GŁÓWNY POLICJI

Warszawa, 6.11. 2020 r.

Kk 18889/20

**Przewodniczący
Komisji Praw Człowieka,
Praworządności i Petycji
Senatu RP**

Pan Aleksander Pociąg

W odpowiedzi na pismo z dnia 28 września 2020 r., l.dz. BPS.DKS.KPCPP.0330.27.2020 dotyczące zajęcia stanowiska w sprawie treści zawartych w petycji w przedmiocie podjęcia inicjatywy ustawodawczej dotyczącej zmiany art. 42 ust. 5 i 6 ustawy z dnia 6 kwietnia 1990 r. *o Policji* (Dz. U. z 2020 r. poz. 360, z późn. zm.), w celu przyznania świadczenia pieniężnego policjantowi przywróconemu do służby (P10-15/20), uprzejmie przedstawiam stanowisko w przedmiotowym zakresie.

Przede wszystkim zauważyć należy, że obecnie obowiązująca regulacja zawarta w art. 42 ustawy *o Policji* stanowi instrument prawny, który w odpowiedni sposób zapewnia gwarancje poszanowania słuszných praw funkcjonariuszy Policji zwolnionych ze służby w Policji, a następnie przywróconych do niej wskutek zaistnienia przesłanek wymienionych w tym przepisie. Stanowi on pewną, bo nie jedyną, formę rehabilitacji w zamian za niezgodne z prawem rozwiązanie stosunku służbowego. Należy mieć jednak na uwadze, że każda instytucja prawna musi zapewniać proporcjonalną ochronę nie tylko słusznego interesu strony, tj. zwolnionych, a następnie przywróconych do służby funkcjonariuszy, ale również interesu społecznego, bowiem musi być zdatnym środkiem do osiągnięcia zamierzonego przez ustawodawcę celu, tj. proporcjonalnego i słusznego zrekompensowania zwolnienia ze służby w Policji.

W kontekście postulowanych w powołanej na wstępie petycji zmian art. 42 ust. 5 i 6 ustawy *o Policji*, zauważyć należy, że zgodnie z art. 42 ust. 5 ustawy *o Policji*, policjantowi przywróconemu do służby przysługuje za okres pozostawania poza służbą świadczenie pieniężne równe uposażeniu na stanowisku zajmowanym przed zwolnieniem, nie więcej jednak niż za okres 6 miesięcy i nie mniej niż za 1 miesiąc. Takie samo świadczenie przysługuje osobie, o której mowa w ust. 3. W myśl zaś art. 42 ust. 6 cyt. ustawy okres, za który policjantowi przysługuje świadczenie pieniężne, wlicza się do okresu służby uwzględnianego przy ustalaniu okresu, od którego zależą uprawnienia określone w art. 29 ust. 2, art. 52 ust. 1, art. 82 ust. 2 i 3, art. 101 ust. 1, art. 110 ust. 1, art. 111 ust. 1 i art. 115 ust. 1. Okresu pozostawania poza służbą, za który policjant nie otrzymał świadczenia, nie uważa się za przerwę w służbie w zakresie uprawnień uzależnionych od nieprzerwanego jej biegu.

Podkreślenia przy tym wymaga, że powyższe przepisy znajdą zastosowanie zarówno w przypadku przywrócenia policjanta, w związku z uchyleniem albo stwierdzeniem nieważności decyzji o zwolnieniu ze służby w Policji ze względu na jej wadliwość (art. 42 ust. 1 ustawy *o Policji*), jak również w sytuacjach, o których mowa w art. 42 ust. 7 pkt 1 lub 2 ustawy *o Policji*.

Wykładnia wskazanych przepisów (zarówno językowa, jak i funkcjonalna oraz celowościowa) wskazuje wprost, że zamiarem ustawodawcy było objęcie zakresem tej konstrukcji prawnej możliwie jak największej ilości stanów faktycznych. Tym samym mechanizm pozwalający na rekompensatę za okres pozostawania funkcjonariusza poza służbą także musi posiadać formułę uniwersalną, która może być odniesiona do sytuacji, które materializują przesłanki zastosowania tej instytucji. Koncentrowanie się wyłącznie na określonym studium przypadku (bo dotyczącym wnoszącego petycję) może doprowadzić do nieuprawnionych, bo generalnie sformułowanych wniosków, które rodziłyby nieproporcjonalne uprawnienia po stronie funkcjonariuszy.

Odnosząc się zatem do postulowanej w omawianej petycji zmiany treści art. 42 ust. 5 ustawy *o Policji*, która miałyby polegać na przyznaniu świadczenia pieniężnego za cały okres pozostawania zwolnionego policjanta poza służbą, należy stwierdzić, że **nie jest ona zasadna**, w szczególności z poniżej wskazanych względów:

- **nie każde zwolnienie ze służby automatycznie wiąże się z pogorszeniem sytuacji materialnej zwalnianego policjanta, bowiem:**
 - otrzymuje on odprawę i inne świadczenia należne w związku ze zwolnieniem ze służby (np. ekwiwalent za niewykorzystane urlopy, za czas wolny od służby, nagrodę roczną),
 - może on od dnia zwolnienia ze służby w Policji posiadać inne zatrudnienie (zatrudnienia), albo osiągać przysporzenia majątkowe z innych tytułów, tj. z innych zajęć lub podjętej aktywności, jak również może posiadać prawo do emerytury lub renty,
- **gwarantowałyby to przywróconemu do służby policjantowi uprawnienie nieproporcjonalne lub wręcz niezasadne w stosunku do podjętej do niego decyzji personalnej w przeszłości, jeśli:** był zatrudniony w okresie pozostawania poza służbą i osiągał zarobek z tytułu tego zatrudnienia, wykonywanego zajęcia, albo z tytułu przyznanej mu emerytury lub renty; w takiej sytuacji uzyskiwałby przysporzenie zarówno z wymienionych tytułów, jak i z tytułu nieświadczonych w tym okresie służby (w postaci świadczenia pieniężnego), za cały ten okres, w którym pozostawał poza służbą,
- **gwarantowałyby to przywróconemu do służby policjantowi nieproporcjonalne lub wręcz niezasadne przysporzenie w porównaniu do świadczeń, jakie otrzymali czynni funkcjonariusze Policji faktycznie pełniący służbę, w okresie, w którym zwolniony policjant pozostawał poza służbą, bowiem:**
 - czynny funkcjonariusz Policji otrzymywałby jedno uposażenie za rzeczywiście pełnioną służbę (art. 99 ustawy *o Policji*) lub odpowiednią jego część w przypadku jej nieświadczania w sytuacjach enumeratywnie wyliczonych w pragmatyce służbowej (np. art. 121a, art. 121b ustawy *o Policji*), albo też mógłby zostać go pozbawiony w sytuacji nieusprawiedliwionej nieobecności w służbie (art. 126 ustawy *o Policji*), natomiast przywrócony do służby policjant uzyskiwałby przysporzenia zarówno z zatrudnienia, emerytury lub renty, a także z innych zajęć zarobkowych, podjętych

w okresie pozostawania poza służbą, jak i świadczenie pieniężne równe uposażeniu na stanowisku zajmowanym przed zwolnieniem za cały okres pozostawania poza służbą pomimo faktycznego nieświadczenia tej służby (a więc niepomniejszone, które otrzymuje czynny funkcjonariusz w okresie usprawiedliwionej nieobecności w służbie),

- czynny funkcjonariusz Policji pozbawiony jest, co do zasady, możliwości osiągania zarobku z innej aktywności niż pełniona służba i podlega ograniczeniom wynikającym z art. 62 ust. 1 ustawy *o Policji*, tj. wymaga zgody przełożonego, która może być cofnięta w każdym czasie, jej brak lub cofnięcie nie wymaga żadnego uzasadnienia (zgoda ta nie ma charakteru trwałego – nieograniczonego czasowo) i nie podlega weryfikacji w żadnym trybie, natomiast aktywność policjanta przywróconego do służby w okresie pozostawania poza nią nie jest niczym ograniczona,
- **w sposób aprioryczny zakładałoby, iż policjant niezasadnie zwolniony ze służby, gdyby nie został z niej zwolniony, w całym okresie pozostawania poza służbą byłby zdolny do jej pełnienia, a tym samym gwarantowałoby mu przysporzenie ekwiwalentne do uposażenia (czyli świadczenia przysługującego, co do zasady, za faktycznie pełnioną służbę), pomimo możliwej utraty takiej zdolności z przyczyn lub okoliczności:**
- za które ponosi winę wyłącznie zwolniony policjant lub do których powstania się przyczynił,
 - wynikających z podjętej przez niego aktywności (w szczególności zarobkowej, ryzykownej, niezgodnej z prawem),
 - będących naturalnym następstwem czasu, jaki upłynął od dnia zwolnienia ze służby (nabycia określonego wieku i związaną z tym utratą lub pogorszeniem się stanu zdrowia fizycznego lub psychicznego, pojawiającymi się schorzeniami i jednostkami chorobowymi mającymi wpływ na zdolność do dalszego pełnienia służby),
 - których wystąpienie w okresie pozostawania poza służbą stanowiłoby podstawę do obligatoryjnego (np. zrzeczenia się obywatelstwa polskiego lub nabycia obywatelstwa innego państwa, skazania prawomocnym wyrokiem sądu za przestępstwo lub przestępstwo skarbowe, umyślne, ścigane z oskarżenia publicznego, wymierzenia przez sąd prawomocnym orzeczeniem środka karnego w postaci zakazu wykonywania zawodu policjanta) lub fakultatywnego (np. skazania prawomocnym wyrokiem sądu za przestępstwo lub przestępstwo skarbowe inne niż umyślne ścigane z oskarżenia publicznego, powołania do innej służby państwowej, a także objęcia funkcji z wyboru w organach samorządu terytorialnego lub stowarzyszeniach, popełnienia czynu o znamionach przestępstwa albo przestępstwa skarbowego, jeżeli popełnienie czynu jest oczywiste i uniemożliwia jego pozostanie w służbie) zwolnienia policjanta ze służby.

Odnosząc się natomiast do postulowanej w omawianej petycji zmiany treści art. 42 ust. 6 ustawy *o Policji*, mającej polegać na wliczeniu pełnego okresu, za które przyznano świadczenie, tj. całego okresu pozostawania policjanta poza służbą, do okresu uwzględnianego przy ustalaniu okresu, od którego zależą uprawnienia określone w tym przepisie, **również należy uznać ją za niezasadną**, bowiem skutkowałaby tym, iż:

- **przywrócony do służby policjant pomimo tego, że nie pełnił służby i pozostawał poza kontrolą właściwych przełożonych w zakresie możliwości jej pełnienia, nabywałby te same uprawnienia co czynni funkcjonariusze Policji pełniący w sposób nieprzerwany**

szluzbę (poddajacy się szczegulnej dyscyplinie szluzbowej i wykonujacy zadania nawet z narazeniem wlasnego zycia i zdrowia), w tym:

- uprawnienia emerytalne (nawet jezli pelnil on szluzbę przed zwolnieniem przez bardzo krutki okres czasu, ale przy uwzglednieniu okresu pozostawania poza szluzbą wynosilby on co najmniej 15 lat, albo co najmniej 25 lat – jezli zostalby przyjety po raz pierwszy do szluzby po dniu 31 grudnia 2012 r.),
- prawo do nagrody rocznej za kazdy rok pozostawania poza szluzbą, pomimo, iz nagroda roczna jest swiadczeniem przyslugujacym, co do zasady, tym policjantom, ktorzy w danym roku kalendarzowym rzeczywiscie pelnili szluzbę co najmniej w minimalnym wymiarze, o ktorym mowa w art. 110 ust. 3 ustawy o Policji, a takze co do ktorzych nie wystapily okolicznosci uzasadniajace obnizenie (art. 110 ust. 5 ustawy o Policji), albo pozbawienie (art. 110 ust. 7 ustawy o Policji) prawa do tej nagrody,
- uzyskalby prawo do uposazenia w wysokosci odpowiadajacej posiadanej wysludze lat szluzby, ktora ustalana bylaby poprzez zsumowanie okresu pelnionej szluzby i okresu pozostawania poza szluzbą,

➤ **przywrócony do szluzby policjant nabywalby nieproporcjonalne lub wręcz niezasadne uprawnienia w stosunku do czynnych funkcjonariuszy Policji pelniajacych w sposob nieprzerwaną szluzbę, pomimo tego, iz nie swiadczył on szluzby, w tym:**

- zostalby wobec niego calkowicie lub w obszernym zakresie skrócony okres szluzby przygotowawczej, jezli caly okres pozostawania przez niego poza szluzbą zostalby wliczony do okresu szluzby przygotowawczej (art. 29 ustawy o Policji),
- zostalby wobec niego calkowicie lub w obszernym zakresie skrócony okres szluzby wymagany do uzyskania kolejnych stopni policyjnych (art. 52 ustawy o Policji),
- uzyskalby prawo do pierwszego urlopu w pelnym wymiarze (art. 82 ust. 3 ustawy o Policji).

W kontekście natomiast postulowanej zmiany treści art. 42 ust. 6 ustawy o Policji polegającej na zaliczeniu przewróconemu policjantowi do wyslugi emerytalnej okresów pozbawiania wolności i odbywania kary pozbawiania wolności oraz kary aresztu tymczasowego w przypadku, gdy postępowanie karne zostało warunkowo umorzone, poza argumentami wskazanymi powyżej, należy podkreślić, że zmiana taka stalaby w sprzeczności z treścią art. 25 ust. 1 ustawy o Policji, w zakresie, w jakim przepis ten uzależnia pełnienie szluzby przez osobę o nieposzlakowanej opinii. Zauważyć bowiem należy, że warunkowe umorzenie postępowania karnego nie może być podstawą do przywrócenia do szluzby – warunkiem *sine qua non* zastosowania warunkowego umorzenia jest ustalenie w sposób niebudzący wątpliwości, że czyn wypełniający znamiona czynu zabronionego zaistniał, a także, że wina sprawcy i jego społeczna szkodliwość nie są znaczne (art. 66 § 1 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny – Dz. U. z 2020 r. poz. 1444). Tym samym zwolniony policjant, wobec którego zastosowanoby warunkowe umorzenie postępowania karnego nie mógłby legitymować się wszystkimi wymogami zamieszczonymi w art. 25 ust. 1 ustawy o Policji, tj. nie posiadałby przymiotu nieposzlakowanej opinii.

Mając na uwadze powyższe argumenty za nieznajdujące uzasadnienia należy uznać postulowane w petycji Pana Zbigniewa Królickiego zmiany treści art. 42 ust. 5 i 6 ustawy o Policji.

Warto jednocześnie zaznaczyć, że obligatoryjność przyznania świadczenia pieniężnego w sytuacji przywrócenia do służby, a także uprawnienie do miarkowania jego wysokości w granicach od 1 do 6 miesięcznego uposażenia stanowi dostateczną gwarancję tego, że żaden policjant przywrócony do służby nie zostanie pozbawiony pewnej rekompensaty za doznaną krzywdę. Dodać przy tym należy, że wysokość ta może być kwestionowana zarówno w administracyjnym toku instancji, jak również na drodze sądowoadministracyjnej. Przyjęcie, iż zaspokojeniem słusznego interesu każdego zwolnionego, a następnie przywróconego policjanta jest automatyczne przyznanie mu świadczenia za cały okres pozostawania poza służbą jawi się co najmniej jako nieuprawnione. Z kolei wyodrębnianie niezliczonej ilości stanów faktycznych spowodowałoby rozbudowanie tej regulacji przez kauzalne wyliczenie sytuacji, w których taka rekompensata w rzeczywistości byłaby adekwatnym środkiem zaspokajającym całkowicie roszczenie przywróconego do służby policjanta, a w których należałoby przyznać świadczenie w mniejszej wysokości.

Warto jednocześnie zauważyć, że konstrukcja zawarta w art. 42 ustawy *o Policji* nie jest jedynym instrumentem prawnym, który pozwala na pełną rehabilitację przywróconego do służby policjanta. Nie należy bowiem zapominać o możliwości dochodzenia przez policjanta przywróconego do służby swoich roszczeń (za doznaną krzywdę lub szkodę) na drodze cywilnoprawnej.

Należy także wyjaśnić, że analogiczne (lub bardzo zbliżone) jak w ustawie *o Policji* konstrukcje prawne przywrócenia do służby i przyznania za okres pozostawania poza służbą świadczenia pieniężnego równego uposażeniu na stanowisku zajmowanym przed zwolnieniem, nie więcej jednak niż za 6 miesięcy i nie mniej niż za 1 miesiąc zostały zawarte w:

- art. 109 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. *o Służbie Ochrony Państwa* (Dz. U. z 2020 r. poz. 384, z późn. zm.),
- art. 46, art. 46a i art. 46b ustawy z dnia 12 października 1990 r. *o Straży Granicznej* (Dz. U. z 2020 r. poz. 305, z późn. zm.).

Nieco odmienne rozwiązania zostały przyjęte w:

- ustawie z dnia 9 kwietnia 2010 r. *o Służbie Więziennej* (Dz. U. z 2020 r. poz. 848, późn. zm.). Zgodnie z art. 221 ust. 1 pkt 3 tej ustawy uchylenie prawomocnego orzeczenia o wymierzeniu kary dyscyplinarnej wydalenia ze służby, a także uchylenie lub stwierdzenie nieważności podstaw prawnych ostatecznej decyzji o zwolnieniu ze służby w Służbie Więziennej – stanowi podstawę do wszczęcia postępowania w sprawie ponownego nawiązania stosunku służbowego. Funkcjonariuszowi, z którym ponownie nawiązano stosunek służbowy albo wobec którego umorzono postępowanie, o którym mowa w art. 221 ustawy *o Służbie Więziennej*, przysługuje za okres pozostawania poza służbą świadczenie pieniężne równe uposażeniu na stanowisku służbowym zajmowanym bezpośrednio przed ustaniem stosunku służbowego, nie więcej jednak niż za okres 6 miesięcy i nie mniej niż za 1 miesiąc. Jeśli w okresie pozostawania poza służbą funkcjonariusz otrzymywał świadczenie emerytalno-rentowe, wypłacane na podstawie odrębnych przepisów, lub świadczenie pieniężne, o którym mowa w art. 102 ust. 1 ustawy *o Służbie Więziennej*, wypłaca się mu kwotę stanowiącą różnicę pomiędzy należnym uposażeniem a wypłaconym świadczeniem emerytalno-rentowym lub świadczeniem, o którym mowa w art. 102 ust. 1 ustawy *o Służbie Więziennej*. Okres pozostawania poza służbą, za który przyznano świadczenia określone w ust. 1, traktuje się na równi ze służbą w zakresie wszystkich

uprawnień uzależnionych od stażu służby (art. 223 ust. 1-3 ustawy o *Służbie Więziennej*). W razie natomiast uchylenia lub stwierdzenia nieważności ostatecznej decyzji o zwolnieniu ze służby w *Służbie Więziennej* z przyczyn innych niż określone w art. 221 ust. 1 ustawy o *Służbie Więziennej* funkcjonariuszowi wypłaca się jedynie świadczenie pieniężne, o którym mowa w art. 223 ust. 1 ustawy o *Służbie Więziennej*, z uwzględnieniem ust. 2,

– ustawie z dnia 16 listopada 2016 r. o *Krajowej Administracji Skarbowej* (Dz. U. z 2020 r. poz. 505, z późn. zm.), której zawarto przepis art. 187 pkt 4, zgodnie z którym uchylenie orzeczenia dyscyplinarnego stanowi podstawę przywrócenia do służby (do odpowiedniego stosowania art. 184 ustawy o *Krajowej Administracji Skarbowej*). Funkcjonariuszowi przywróconemu do służby przysługuje za okres pozostawania poza służbą świadczenie pieniężne równe uposażeniu na stanowisku zajmowanym przed zwolnieniem, nie więcej jednak niż za okres 6 miesięcy i nie mniej niż za miesiąc. Świadczenie pieniężne wypłaca się w terminie 14 dni od dnia złożenia przez funkcjonariusza pisemnego wniosku wraz z dokumentem potwierdzającym przywrócenie do służby. Okres pozostawania poza służbą, z zastrzeżeniem art. 184 ust. 5 ustawy o *Krajowej Administracji Skarbowej*, wlicza się do okresu służby, od którego zależą uprawnienia i świadczenia należne funkcjonariuszowi. Za okres pozostawania poza służbą funkcjonariuszowi nie przysługuje prawo do urlopów, o których mowa w art. 216 tej ustawy (art. 184 ust. 3-5 ustawy o *Krajowej Administracji Skarbowej*),

– ustawie z dnia 24 maja 2002 r. o *Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego oraz Agencji Wywiadu* (Dz. U. z 2020 r. poz. 27, z późn. zm.), w której nie przewidziano dla funkcjonariuszy ABW lub AW świadczenia pieniężnego za okres pozostawania poza służbą. Zgodnie z art. 62 tej ustawy:

1. W razie uchylenia prawomocnego wyroku skazującego lub prawomocnego orzeczenia o warunkowym umorzeniu postępowania karnego i wydania orzeczenia o umorzeniu postępowania karnego albo w razie uchylenia kary dyscyplinarnej wyznaczenia na niższe stanowisko służbowe, obniżenia stopnia służbowego lub kary wydalenia ze służby, ulegają uchyleniu skutki, jakie wynikły dla funkcjonariusza w związku z wyznaczeniem na niższe stanowisko służbowe lub obniżeniem stopnia służbowego. O uchyleniu innych skutków decyduje Szef właściwej Agencji.
2. W razie uchylenia prawomocnego wyroku skazującego lub prawomocnego orzeczenia o warunkowym umorzeniu postępowania karnego lub wydania prawomocnego wyroku uniewinniającego, ulegają uchyleniu wszystkie skutki, jakie powstały dla funkcjonariusza w wyniku postępowania dyscyplinarnego przeprowadzonego w związku z oskarżeniem o popełnienie przestępstwa stanowiącego przedmiot rozstrzygnięcia sądu.
3. Jeżeli w przypadku, o którym mowa w ust. 2, podstawę orzeczenia kary dyscyplinarnej stanowiły przesłanki inne niż tylko oskarżenie o popełnienie przestępstwa, o uchyleniu skutków, jakie powstały dla funkcjonariusza w wyniku postępowania dyscyplinarnego, decyduje Szef właściwej Agencji. Przepis ust. 1 stosuje się odpowiednio.

Wymieniona konstrukcja zawarta w ustawie o *Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego oraz Agencji Wywiadu* zakłada uchylenie wszystkich skutków (*ex nunc*) jakie wywołał wynik postępowania dyscyplinarnego w przypadku wydania prawomocnego wyroku skazującego lub prawomocnego orzeczenia o warunkowym umorzeniu postępowania karnego lub wydania prawomocnego wyroku uniewinniającego, w sytuacji gdy postępowanie dyscyplinarne prowadzone było w związku z oskarżeniem o popełnienie przestępstwa stanowiącego przedmiot rozstrzygnięcia sądu. Tym samym rehabilitacja funkcjonariusza ABW lub AW następuje

wyłącznie przez uchylenie niekorzystnych dla niego następstw postępowania dyscyplinarnego. Instytucja ta nie przewiduje żadnych dodatkowych świadczeń rekompensujących funkcjonariuszowi konsekwencji jakie zostały wobec niego zastosowane w związku z wynikiem postępowania dyscyplinarnego, w tym kary wydalenia ze służby (art. 61 ust. 1 pkt 3 ustawy o Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego oraz Agencji Wywiadu) skutkującej zwolnieniem ze służby. Dodać również należy, że jeśli podstawą do orzeczenia określonej kary dyscyplinarnej stanowiły także inne przesłanki niż tylko oskarżenie o popełnienie przestępstwa, to uchylenie skutków jakie wywołał wynik postępowania dyscyplinarnego nie następuje już z mocy prawa, ale decyzja w tym zakresie należy do Szefa właściwej Agencji i ma ona charakter uznaniowy.

Analogiczne lub podobne rozwiązania jak w ustawie o Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego oraz Agencji Wywiadu zostały przyjęte w:

- art. 66 ustawy z dnia 9 czerwca 2006 r. o Centralnym Biurze Antykorupcyjnym (Dz. U. z 2019 r. poz. 1921, z późn. zm.),
- art. 21 ustawy z dnia 9 czerwca 2006 r. o służbie funkcjonariuszy Służby Kontrwywiadu Wojskowego oraz Służby Wywiadu Wojskowego (Dz. U. z 2020 r. poz. 1221),
- art. 30 ustawy z dnia 26 stycznia 2018 r. o Straży Marszałkowskiej (Dz. U. z 2019 r. poz. 1940, z późn. zm.),
- art. 110 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Służbie Ochrony Państwa (Dz. U. z 2020 r. poz. 384, z późn. zm.),
- art. 44 ustawy z dnia 24 sierpnia 1991 r. o Państwowej Straży Pożarnej (Dz. U. z 2020 r. poz. 1123, z późn. zm.).

W art. 116 ustawy z dnia 11 września 2003 r. o służbie wojskowej żołnierzy zawodowych (Dz.U. z 2020 r. poz. 860) przewidziano natomiast, że razie m.in. uchylenia orzeczenia, o którym mowa w art. 111 pkt 11 i 13-15 (z wyłączeniem art. 111 pkt 12 – prawomocnego orzeczenia o wymierzeniu kary dyscyplinarnej usunięcia z zawodowej służby wojskowej) lub art. 112 ust. 1 pkt 1 tej ustawy, albo uchylenia lub stwierdzenia nieważności decyzji o zwolnieniu z zawodowej służby wojskowej lub wypowiedzenia stosunku służbowego zawodowej służby wojskowej dokonanego przez organ wojskowy, ulegają uchyleniu skutki tego orzeczenia lub decyzji, jakie wynikły dla żołnierza zawodowego z tego tytułu (ust. 1). W przypadkach, o których mowa w ust. 1, data zwolnienia z zawodowej służby wojskowej nie ulega zmianie, przy czym uznaje się, że zwolnienie żołnierza zawodowego nastąpiło w drodze wypowiedzenia stosunku służbowego zawodowej służby wojskowej dokonanego przez właściwy organ (ust. 2). Żołnierzowi zawodowemu, o którym mowa w ust. 1, przysługuje od Skarbu Państwa odszkodowanie w wysokości sześciokrotności kwoty uposażenia zasadniczego, wraz z dodatkami o charakterze stałym, należnego na ostatnio zajmowanym stanowisku służbowym, z uwzględnieniem powstałych zmian mających wpływ na prawo do uposażenia lub jego wysokość, a w przypadku gdy stanowisko służbowe, które żołnierz zawodowy zajmował przed zwolnieniem z zawodowej służby wojskowej, nie istnieje, według stawek na porównywalnym pod względem stopnia etatowego i grupy uposażenia stanowisku służbowym, obowiązujących w dniu uprawomocnienia się orzeczenia lub decyzji wymienionych w ust. 1 (ust. 3). W tym przypadku ustawodawca nie przewidział możliwości reaktywowania stosunku służbowego, a jedyną rekompensatą nieprawidłowej decyzji o zwolnieniu jest przyznanie żołnierzowi odszkodowania w wysokości określonej w art. 116 ust. 3 wyżej wymienionej ustawy (por. wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 15 marca 2013 r., sygn. akt I OSK 1310/12, wyrok

Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 7 października 2010 r., sygn. akt I OSK 539/10). Były żołnierz może oczywiście ubiegać się ponownie o powołanie do zawodowej służby wojskowej, ale na ogólnie obowiązujących zasadach.

Analiza wymienionych aktów prawnych wskazuje, iż żaden z nich nie przewiduje pełnej rekompensaty pieniężnej funkcjonariuszowi przywróconemu do służby za cały okres pozostawania poza służbą, a jedynie za pewną jego część. Niektóre pragmatyki służbowe nie przewidują w ogóle takich rozwiązań. Jak słusznie zauważa Trybunał Konstytucyjny, służby mundurowe (i umundurowane) nie tworzą bezwzględnie jednolitej kategorii zawodowej. Każda z grup obejmowanych tym mianem ma własną specyfikę, która może uzasadniać ich swoiste różnicowanie (por. *wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 21 grudnia 2004 r., sygn. akt SK 19/03*). Różnicowanie uprawnień jest natomiast sprzeczne z konstytucyjną zasadą równości, wyrażoną w art. 67 ust. 2 przepisów konstytucyjnych wówczas, gdy polega na różnicowaniu sytuacji adresatów danej regulacji prawnej, jeżeli charakteryzują się oni w równym lub zbliżonym stopniu określoną cechą. Trybunał Konstytucyjny wielokrotnie wypowiadał się w swych orzeczeniach na temat tej zasady stwierdzając, iż w najszerszym ujęciu polega ona na tym, że wszystkie podmioty prawa (adresaci norm prawnych) charakteryzujące się daną cechą istotną w równym stopniu mają być traktowane równo, według jednakowej miary. Zasada ta oznacza więc zakaz różnicowania sytuacji adresatów danej regulacji prawnej, jeżeli charakteryzują się oni w równym lub zbliżonym stopniu określoną cechą (por. *orzeczenie Trybunału Konstytucyjnego z dnia 23 września 1997 r., sygn. akt K 25/96*).

Jak wcześniej wskazano, ustawodawca nie zrównał wszystkich służb zmilitaryzowanych (paramilitarnych) i nie objął ich jedną regulacją prawną. Poszczególne pragmatyki służbowe posiadają specyficzne konstrukcje nieznane innym. Wynika to z charakteru poszczególnych służb. Żadna z analizowanych pragmatyk, co należy podkreślić, nie zastrzega po stronie uprzednio zwolnionego funkcjonariusza roszczenia o świadczenie pieniężne za cały okres pozostawania poza służbą. Świadczenie (albo odszkodowanie) ma być pewną formą rekompensaty i rehabilitacji prawnej dla przywróconego do służby funkcjonariusza. Nie oznacza to jednak konieczności przyznania takiemu funkcjonariuszowi przysporzenia majątkowego w pełnej wysokości, bowiem w okresie, w którym pozostawał poza służbą faktycznie jej nie pełnił i mógł osiągać przysporzenia o charakterze majątkowym z różnych źródeł, które mogły przewyższać te, jakie otrzymałby ze stosunku służbowego. Przyznanie świadczenia w pełnej wysokości, jak proponuje wnoszący petycję, stanowiłoby o zróżnicowaniu sytuacji prawnej czynnych funkcjonariuszy, którzy faktycznie i nieprzerwanie pełnili służbę (i co do zasady, pozbawieni byli prawa do dodatkowego zarobkowania poza służbą) z przywróconymi do służby funkcjonariuszami, którzy nie pełnili służby w okresie pozostawania poza nią, a także nie zostali pozbawieni możliwości podjęcia innego zatrudnienia lub innych zajęć, z których mogliby uzyskiwać przysporzenia o charakterze majątkowym.

Na marginesie należy również dodać, że regulacje prawa pracy także nie przewidują rozwiązań, które gwarantowałyby pełną rekompensatę albo też pełne odwrócenie negatywnych skutków niezasadnego rozwiązania stosunku pracy. Zgodnie z art. 45 § 1 i 2 ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. *Kodeks pracy* (Dz. U. z 2020 r. poz. 1320) w razie ustalenia, że wypowiedzenie umowy o pracę zawartej na czas nieokreślony jest nieuzasadnione lub narusza przepisy o wypowiedzaniu umów o pracę, sąd pracy – stosownie do żądania pracownika – orzeka o bezskuteczności wypowiedzenia, a jeżeli umowa uległa już rozwiązaniu – o przywróceniu pracownika do pracy na poprzednich warunkach albo o odszkodowaniu. Sąd pracy może nie uwzględnić żądania pracownika uznania wypowiedzenia za bezskuteczne lub przywrócenia do pracy, jeżeli ustali, że uwzględnienie takiego żądania jest niemożliwe lub niecelowe; w takim przypadku sąd pracy orzeka o odszkodowaniu. Zgodnie natomiast z art. 47 *Kp* pracownikowi,

który podjął pracę w wyniku przywrócenia do pracy, przysługuje, co do zasady (z zastrzeżeniem wyjątków określonych tym przepisem), wynagrodzenie za czas pozostawania bez pracy, nie więcej jednak niż za 2 miesiące, a gdy okres wypowiedzenia wynosił 3 miesiące – nie więcej niż za 1 miesiąc. Z kolei odszkodowanie, o którym mowa w art. 45 *Kp*, przysługuje w wysokości wynagrodzenia za okres od 2 tygodni do 3 miesięcy, nie niższej jednak od wynagrodzenia za okres wypowiedzenia (art. 47¹ *Kp*).

Warto także zauważyć, że kwestie wliczania do wysługi emerytalnej poszczególnych okresów zostały uregulowane odrębnie dla żołnierzy zawodowych – w ustawie z dnia 10 grudnia 1993 r. *o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin* (Dz. U. z 2020 r. poz. 586, z późn. zm.) oraz łącznie dla funkcjonariuszy pozostałych służb mundurowych – w ustawie z dnia 18 lutego 1994 r. *o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Straży Marszałkowskiej, Służby Ochrony Państwa, Państwowej Straży Pożarnej, Służby Celno-Skarbowej i Służby Więziennej oraz ich rodzin* (Dz. U. z 2020 r. poz. 723). Zróżnicowanie w tym zakresie, wobec wyodrębnienia tylko jednej grupy zawodowej spośród służb mundurowych świadczy o celowym zróżnicowaniu ze względu na specyfikę służby żołnierzy zawodowych.

Mając na uwadze powyższe, stwierdzić należy, że regulacja zawarta w art. 42 ustawy *o Policji*, obowiązująca w obecnym kształcie, stanowi wystarczający instrument prawny do zapewnienia gwarancji poszanowania słusznym praw funkcjonariuszy Policji zwolnionych ze służby w Policji, a następnie przywróconych do niej wskutek zaistnienia przesłanek wymienionych w tym przepisie. Nie wydaje się zatem zasadnym inicjowanie procedury mającej na celu dokonywanie zmian w treści wskazanego wyżej przepisu prawa.

gen. insp. dr Jarosław SZYMCZYK

